

Pe pošli prejeman:
za
salo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 „ — „
četrt 6 „ 50 „
mesec 2 „ 20 „
V upravnistvu prejeman:
za
salo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 „ — „
četrt 5 „ — „
mesec 1 „ 70 „
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izvenred-
ne dni in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Stev. 15.

V Ljubljani, v ponedeljek 20. januarija 1902.

Letnik XXX.

Poljsko vprašanje v protestanški luči.

Slavni nemški politik Schorlemer je rekel nekoč: Germanizacija je protestantizem. Ta smoter zasleduje pruska agitacija „proč od Rima“, to je glavni namen zatiranja Poljakov v pruskih pokrajinah. Protestanški listi naravnost pozivljajo prusko vlado, naj v boju zoper Poljake razvije protestanško zastavo. Tako piše zopet „Deutsch-evang. Korresp.“: „Grof Bülow je naglašal v svojem govoru mejversko stališče, češ, da je v Nemčiji 400 let divjal verski boj, pa brez uspeha. Poljska zgodovina pa dokazuje, da je potrebna reforma krščanske cerkve v 16. stoletju kot veličanska sila naša privržencev pri nemških rodovih, pa tudi mej vročerkvimi in svobodoljubnimi Poljaki. Okoli l. 1550 je bila protestanška vera mej Poljaki v Prusiji že večinoma razširjena. Le jezuitska agitacija je zopet za Rim pridobila poljske pokrajine, ki so bile že pridobljene za nemštvo. Ta agitacija je zgubljenega poljskega sina zopet napojila z ljubeznijo do Rima. Papež je odtedaj takorekoč pokrovitelj in prijatelj Poljakov. Na drugi strani je poljska duhovščina podžigala poljsko narodno zavest. Vendar se je ponemčilo do 100.000 poljskih družin, ki so vsprejele protestanško vero. Ti se več ne zavedajo svoje poljske narodnosti in so močna veja v pruskem častništvu do najvišjih stopinj. Zato je uspešen boj proti Poljakom z „odprtimi vizirjem“ brez verske podlage nemogoč. Mej Poljaki je treba nemških naselnicov, ki znajo in hočejo rabiti svoje komolce, da se razširijo. V to pa je treba, da nemško protestanški duh prešinja vse duševno delovanje. Ako hoče pruska vlada pridobiti Poljake na vzhodu za nemško državo in jezik, mora misliti — navzlic centrumu in prostomiselnim prijateljem centruma — na protestanška župnišča mej Poljaki. Ta župnišča bodo čuvajnice

proti Poljakom. Pruska vlada mora nemške duhovnike podpirati proti poljski zlobnosti in žilavosti.“

Ta izjava je pač jasna. Toraj s protestanško zastavo naj Prusija prične neizprosni boj proti katoliškim Poljakom, da jih ponemči. Berolinske „Neueste Nachrichten“ pa še pristavijo: „Vlada pač ne more v poljskem vprašanju svojih notranjih želja položiti na mizo, da bi si svoje stališče otežkočila še z bojem proti Rimu.“

Ker „Neueste Nachrichten“ dobivajo svoja navodila iz vladnih krogov, je pač jasno, da pruska vlada v „notranjem srcu“ isto želi, le izjaviti noče. Pruska vlada bode mej Poljaki nadaljevala boj proti Rimu tajno in vztrajno, da doseže svoj „plemeniti“ namen.

Nemci so te dni angleškega ministra Chamberlaina ometavali z raznimi psovkami. Ali pa so Nemci boljši? Kakor znano, Rusija širi svoj državni jezik v baltičskih pokrajinah, vendar pa dopušča pouk krščanskega nauka v ljudskem jeziku. Pastor Rade vsled tega v svojem listu „Die christliche Welt“ hvali rusko vlado, češ, da je pravičnejša, nego pruska proti Poljakom. A pastor Rade jo je dobil po prstih. „Täg. Rundschau“ mu naravnost očita izdajstvo in perfidnost, češ, da se Leti in Esti pač ne morejo primerjati z Nemci. Torej zopet narodi prve, druge in tretje vrste! Istina pač je, da so ravno nemški baroni ponemčevali baltičske pokrajine ter jih skušali spraviti pod nemška kolesa. Nemec je povsod Nemec. Povsod hoče biti pijonir nemške omike, da se vgnezdijo mej tujci. Potem pa kriči, da je v nevarnosti nemška posest. To delajo nemški pijonirji v Avstriji, isto dela pruska vlada proti Poljakom.

Državni zbor.

Iz proračunskega odseka.

V dveh sejah je razpravljajal proračunski odsek o proračunu železniškega ministerstva. Poročevalec je poslanec Povše, ki je kot uvod podal pregled razvoja tega ministerstva, katero se je leta 1897 ustanovilo.

Težavno je podati natančen pregled o izdatkih tega ministerstva, ker od leta 1897 dovoljeval se je kredit le potom § 14.

To ministerstvo se je izločilo od trgovskega ministerstva ter prevzelo tudi generalno nadzorstvo za železnice.

Poročevalec je predlagal, da se odobrita potrebščina in pokritje, kakor predlaga vlada.

Ob enem pa je predlagal: Železniško ministerstvo naj pri novih državnih železnicah ter pri izmenjavi starih uporablja tudi bukovne prage.

Skušnje z dobro impregniranimi bukovimi pragi na francoskih in belgijskih železnicah so se prav dobro obnesle. Če upoštevamo, koliko je v državi bukovih gozdov, iz kojih se bukov les more le kot kurivo izkoriščati, jasno je, kolike gospodarske važnosti je, ko bi bukov les našel porabo tudi pri železnicah, osobito sedaj, ko se je v državnem zboru sklenilo, toliko sto milijonov porabiti za zgradbe novih velikih železnic. Da se torej omogoči boljše izkoriščanje bukovnega lesa, naj tudi državna uprava vpelje po vzgledu Francoske porabo bukovnega lesa za prage in druge potrebščine v notranjih prostorih.

Poročevalec povdarja, da je tudi avstrijski kmetijski svet v svojem zasedanju sklepal o tem vprašanju.

Istotako je poročevalec priporočal, da železniško ministerstvo omisli vagon z ventilacijo, v katerih se more presno blago (sadje) v daljne kraje izvažati. To pa je mogoče najbolje v vagonih, ki se morejo dobro prezračevati. Tudi bi znatno pospešilo izvoz našega sadja, ko bi tudi avstrijske železnice po vzgledu drugih držav vpeljele posebne vlake z brzo vožnjo za presno blago, sadje itd. Osobito ob času bogatih letin je občutno tudi pomanjkanje potrebnih vagonov, tako da presno sadje čaka več dni, da se more vložiti, kar pa je že osodopolno za uspešen izvoz.

V proračunu nahaja se povišana potrebščina za trasiranje novih železnic. Med temi je tudi končna revizija železnice Tržič-Kranj. Poročevalec prav nujno ministru

priporoča, naj zastavi ves svoj vpliv, da se ta toli potrebna železnica že dogotovi. Tržič je velik obrtni kraj, zanj in za okolico je železnica posebnega pomena, pa tudi neobhodno potrebna posebno sedaj, ko se je odločilo zgraditi veliko svetovno železnico, ki bo vodila skozi Bohinj na jug do morja.

Kakor se sliši, je nevarnost, da se omeji ali celo zatvori rudokop živega srebra pri Sv. Ani. Zato je toliko bolj nujno, da se pospeši druga obrt in tako ohrani temu kraju industrija.

Poročevalec nadalje tudi priporoča, naj železniško ministerstvo vse potrebno ukrene, da se zgradi železnica Trebnje-Mokronog-St. Janž.

Ta železnica bode velikega pomena za deželo Kranjsko, ki je morala prevzeti za Dolenjske železnice obveznost garancije za redno obrestovanje prioritetnih glavnic v znesku 15 milijonov kron. Dežela je že morala šteti velike zneske; bilo je eno leto, v kojem je morala dežela do 180 tisoč kron v to doplačati cziroma založiti preplačila, ker sedanja progla nima dovolj prometa. Tega pa bi ji ta nameravana stranska železnica dala, ker slehrni dan bi ji dohajalo toliko premoga za prevoz, da bi bili dohodki zadostni v pokritje vseh obveznosti. Jasno je tedaj, da je poročevalec opravičen staviti ta poziv na železniškega ministra.

Minister, kakor tudi že njegovi predniki so svoj čas obečali, da se v Ljubljani zgradi večja mehanična delavnica za železniške stroje. Mestna občina je ponudila v to potreben svet. Če poudarjam, kako nujno je odpomoči temu mestu, ki je moralo prestatati hud udarec potresa in njega posledice, opravičen je predlog, da državna uprava tudi temu mestu privoščijo večje zavode, ki dajo opravila stotinam delavcev in uradnikov. S tem bi se oživil promet, obrt in trgovina mesta in njegove okolice. Zato izraža nado, da bo žel. minister kmalo izvršil dane obljube in odredil, da se mehaniška delavnica na državnem kolodvoru v Ljubljani razširi in izdatno zviša. Država se je sedaj lotila izdelave velikih državnih novih železnic. Ko bodo te nove velike proge iz-

LISTEK.

Mišenjsko jabolčko.

Minijaturna drama J. Arbesa.

(Dalje.)

Mati in oče poslušata pri postelji bolnega kakor priklenjena.

»Pa upanje?« vpraša nazadnje oče s tresočim glasom, ko je bil spremil zdravnika k sanem. Zdravnik je skomizgal z ramo.

»Ste razumen mož in zato smem govoriti odkrito. Upanje je dvomljivo; i najmirnejša vročnica končava s smrtjo. Pa zdravila proti nji veda še ne pozna ne... Dajemo le kinin v olajšanje vročine — vse drugo je v rokah narave. Ozdravljenje sicer ni izključeno; pa se je treba vendarle pripraviti na najhujše.«

Zdravnik se je odpeljal.

S potrjim srcem se vrača oče k postelji svojega jedinčka. Gleda sinčka, kako mirno leži in mirno oddihuje — kakor bi bil popolnoma zdrav, pa zdravnikove besede — mu mučijo dušo kakor žareč spomin in stiskajo srce. Mož navadno tako nagel, strasten, mož, ki morda še nobenega ni ljubil,

začenja čutiti, da ljubi svojega otroka strastneje kakor je mislil... Ledena skorja njegovega srca se raztaja.

* * *

Minuli so trije dnevi. Nobene spremembe na radogradske samoti. Zdravnik prihaja vsak dan in zopet odhaja... Bolezen ne jenja, pa se tudi ne spreminja: i zvišana toplota ne raste več, spanec je vedno nemiren, blojenje še ni nastalo — pa vendar plava bolnik nad usodopolnim brezdnom neusmiljene smrti. Nobenega upanja ni v zboljšanje njegovega stanu. Jedno noč oče, drugo mati bedi pri svojem ljubljencu. Bridko mučilna negotovost in smrtna tesnoba leži na njegovih prsah kakor Atlantova teža.

Napočil je četrty dan.

Zvečer, ko se je bil zdravnik že odpeljal, vzdignil se je otrok naglo, uprl svoje goreče oči v daljavo, zamahal z rodicami v zraku, in iz njegovih ustnic so se prvič oglasile blebetave besede brez smisla, brez zveze.

Mati ga tolaži, miri, govori k njemu laskavo, nežno — da ji srce poka... Pa otrok ne umeje — njemu se blodi; govori, blebota — pa ne ve kaj. Spominja se tega

in onega, kliče mater, le jedino, samo mater, pa zopet hoče neko igračo, hoče piti, ali kliče kakošnega tovariša.

Tiho, mučno tiho...

Otrok leži mirno, pa njegovo dihanje je težko, trudljivo. Naenkrat je zaupil, in vzdignivši se, hoče iz postelje. Srečno ga je mati še zadržala... Zopet se je vlegel, zopet se mu blodi, zopet kliče mater z glasom tako mehkim, tako elegičnim, da se materinsko srce bolešno stiskuje...

Na kar se spomni bolni otrok — vsako igračo, vsako malenkost mu podajejo... Danes bi mu ne odrekel ničesa niti oče, ki mu je bil vendar preje le očem, uprav ničesa...

Ura mine za uro v trapni jednoličnosti.

Tudi iz družine so se približali nekateri k durim spalnice, da poslušajo. Mej njimi se je priplazil i stari Bartovec... Tudi on sliši otrokovo srce deroče, otožno, elegično upitje; pa njegovo srce je kakor iz kamena...

Mož, kojega otrok se vznáša mej nebom in zemljo, mu je bil že toliko huđega storil! Zadnja kazen je še vedno v živem spominu, našibani obraz še vedno peče... Ni čuda, da vznika v duši starega moža

nekaj kakor veselje nad hudo usodo, ki je njegovega mučitelja zadela...

Posebno veselje, katero uprav čuti, ga je priklenilo k durim. Zamračen stoji naslonjen ob zid; v veži vlada tihota; le včasih zaropota z okni vihar, ki strahovito buči in tuli.

Tu je odprl nekdo duri in stari sliši zopet otožne besede blebetajočega dečka:

»Oh, mami, mamica! — Le jedno, jedino jabolčko — le jedino mišenjsko jabolčko!...«

Mati ga tolaži:

»Nimam, dušica draga, nimam. Jutri koj zjutraj ti pa hočem poslati ponje v mesto. Počakaj, jutri jih boš dobil, gotovo jih boš dobil, ljubljencek moj!«

Tiho. Le stenska ura pravilno tiktaka. Pa dečko zopet začne:

»Mami, mamica, — jaz hočem mišenjsko jabolčko — mišenjsko — jabol — jabolčko —...«

Njegov glas doni tako žalostno, tako bridko, da mu mati s solzami v očeh odgovarja:

»Nimam, srček moj, nimam! Celo hišo smo preiskali... Pomiri se, jutri, takoj zjutraj... Vse — vse dobiš, kar hočeš.«

(Konec prih.)

delane, narasla bo tudi potreba večjih mehaniških delavnic, zato je sedaj tudi prilika misliti na Ljubljano.

Konečno je poročevalec priporočal, da se kolodvor državne železnice primerno uredi ter da ministerstvo ves vpliv zastavi v to, da južna železnica razširi svoj kolodvor v Ljubljani.

Debate se je vdeležilo 18 govornikov. Baron Schwegel je pozivljaj ministerstvo, naj zviša svojo podporo za železnico Tržič-Kranj v toliko, da prevzame se nadaljnih 10 odstotkov rednega obrestovanja Tirolski poslanec Schrafl priporoča, naj se podpravi južna železnica, za kar je govoril tudi posl. dr. Steinwender. Poročevalec Povše se je pridružil zaradi velike važnosti tega vprašanja mnenju, da se ta predlog odstopi železniškemu odseku v nadaljno posvetovanje.

Konečno bodi omenjeno, da je poročevalec razpravljaj tudi o peticiji državnih železniških uradnikov, ki so vložili prošnjo za preosnovo uradniških služb in mest ter da se jim vštevja priklada za stanovanje ali petina redne plače v pokojnino. Poročevalec je nabral v to potrebnega gradiva od želez. ministerstva in pojasnil, v koliko so vtemeljene zahteve uradnikov.

Konečno je predlagal, da se peticija želez. uradnikov izroči ministerstvu s priporočilom, da se resno bavi s tem vprašanjem.

Minister je na to izjavil:

1. Hoče vpoštevati zahtevo, da se porabi bukov les za železniške prage, osobito če se posreči boljši način impregniranja, in da je cena za prage in impregniranje, če ne nižja, pa vsaj enaka ceni hrastovih pragov.

2. Obljubil je skrbeti za vagone z ventilacijo v prospeh izvoza sadja in drugega presnega blaga.

3. Zaradi železnice Tržič-Kranj zagotavlja svojo skrb, ne tako za železnico Trebnje-Št. Janž, to pa zato, ker dotični konsorcij mu še ni nič pozitivnega predložil.

4. Obeča, da hoče odrediti, da se delavnica na državnem kolodvoru v Ljubljani polagoma razširi in popolni.

Avstro-ruska zveza proti Prusiji.

Iz mnogih najnovejših poročil, ki prihajajo iz Petrograda, je posneti, da je ruske vladne kroge silno neprijetno dirnul nemški carinski tarif in da mu skušajo resno nasprotovati z neko protiakcijo. Nagovoriti skušajo avstro-ogersko vlado, da sklene zvezo kot protitežje proti ruskemu carinskemu tarifu. Rusija je voljna dovoliti naši monarhiji mnoge koncesije v zadevi izvoza industrijskih izdelkov, nasprotno bi pa Avstro-Ogerska morala dovoliti kajpada nekatere ugodnosti v zadevi uvoza žita. Izrecno se pa povdarja pri pogajanjih, ki so se sedaj že resno pričela, da ta zveza nima nikakega političnega pomena, marveč je zvezi namen le varstvo gospodarskih interesov. Kako mnenje prevladuje v avstrijskih krogih, sedaj širši javnosti še ni znano, gotovo pa je, da je v Nemčiji vzbudila ta vest silno ogorčenje. „Voss. Ztg.“ piše mej druidim: Slep bi moral biti, kdor ne bi videl, da bo Bülowa sedanja trgovinska politika prisilila sosednje države, da se postavijo v bran. Represalije, ki se nam napovedujejo, prete uničiti velik del nemške industrije in v Nemčiji povzročiti nečuveno gospodarsko katastrofo. Vendar pa se nam dozdeva, da se pojavijo v vprašanju glede nove zveze težkoče, ki jih ne bo lahko odstraniti. Živinoreja v Avstriji je na toliko stopinji, da ta monarhija ne bo rada odprla mej ruskemu živinskemu uvozu, nasprotno pa avstrijska industrija za sedaj ni toliko, da bi mogla nadomestiti nemško v Rusiji. Toda kar je težavno, še ni nemogoče. Pripravljeni smemo biti, da se Rusija ne bo strašila nobenih žrtv, da se ji le izpolni vroča želja po osamljenju Nemčije. V to svrhu ji bo dobro došla Bülowa carinska politika. In pri nas? Se bodo li hoteli zameriti Nemcem? Žal, da težko.

Žganje monopol na Ogerskem.

Znano je, da je ruska vlada pred nekaj časom sprejela v svojo režijo izdelovanje in tudi prodajo vsakovrstnega žganja. To uvedbo

poučeni krogi izredno hvalijo, ker se z njo ne ustreza v obilni meri le državi, ki si je odprla nov vir dohodkov, marveč tudi prebivalstvu, ki je na ta način obvarovano pred sleparstvom brezvestnih agentov in žganje-točnikov, obenem pa tudi pred brezmerim uživanjem alkoholske pijače. Uredba, kakoršno je uvedla ruska vlada, ugaja torej vsestranski.

Sedaj je pa neki tudi ogerska vlada dospela do prepričanja, da bi bilo potrebno posnemati vzgled sicer vedno »nazadnjaške« Rusije. V finančnem odseku ogerske poslanke zbornice je namreč izjavil finančni minister Lukacs, da ta monopol v Rusiji zelo vspeva in da se tudi na Ogerskem zadeva resno proučuje. Kajpada, je pripomnil minister, se more rešiti to vprašanje le v sporazumu z Avstrijo. Gotovo pa je že sedaj, da uvedemo tudi pri nas monopol za žganje. — No, avstrijska vlada oziroma parlament menda vendar ne bota nasprotovala takemu monopolu.

Srbsko prestolonasledstvo.

Poročali smo, da srbske vladne in tudi nevladne kroge silno vznemirja pereče vprašanje glede naslednika kralju Aleksandru. Vsakdo v Srbiji je prepričan, da se to vprašanje mora rešiti in sicer v najkrajšem času in tako, da bo z rešitvijo zadovoljen ne samo srbski narod, ampak tudi one vellesile, ki »čuvajo« nad osodo balkanskih držav. To pa je zelo težavno, ker pridejo tu v poštev najrazličnejše želje in zahteve.

Kraljica Draga se, kakor znano, najbolj ogreva za kandidaturu poročnika Nikodema Lunjevice. To kandidaturu je pa srbski narod unisono zavrgel in si je kralj Aleksander sedaj niti več ne upa zagovarjati. — Drugi kandidat za to mesto je bil črnogorski knez Nikolaj. Ta mož je kandidat gotovih srbskih krogov in pa najožjih prijateljev kneza Nikolaja. Ta mož je menda sam uvidel, da Srbi z njim ne bi mogli izhajati in ne on z njimi. Zato pa je sedaj potisnil v ospredje svojega sina Mirkota, ki ga tudi v Petrogradu resno vpoštevajo poleg 14letnega sina pretendenta Petra Karagjorgjeviča.

Vendar pa golo osebno vprašanje sedaj še ne prihaja v prvi vrsti v poštev. Velika javnost se marveč peča pred vsem z vprašanjem glede Aleksandra samega. Splošno se namreč govori o prostovoljnem odstopu sedanjega srbskega vladarja in tudi v konaku samem je ta stvar že na dnevnem redu. Kralj bi se odpovedal prestolu na korist kakemu primernemu kandidatu, če dobi zagotovilo, da bo mogel tudi pozneje dostojno živeti. S to mislijo se je neki sedaj tudi že sprijaznila kraljica Draga, ki po mnogih bridkih urah hrepeni po miru in pokoju.

Najbolj povšeči bi pa bila taka rešitev srbskega prestolnega vprašanja gotovim vellesilam, ki vedno bolj uvidevajo, da prete Srbiji morda v najkrajšem času resne notranje homatije, morda celo meščanska vojaska. Kralj namreč šteje še-le 26 let, pravijo gotovi krogi. Svoje Drage se lahko naveliča in se vdrugo oženi ter na ta način morda vendarle pride do potomcev. Ali bi se tem hotel kar zlepa umakniti večni pretendent Karagjorgjevič? Gotovo ne! In da se odvrne ta nevarnost, zato se pritiska na kralja Aleksandra, da sam poskrbi za ugodno rešitev z — odstopom.

Z druge strani se poroča, da je kralj Aleksander vsled zadnjih dogodkov telesno in duševno oslabil ter se nahaja v stanju popolne apatije in ni več zmožen za izvrševanje vladnih poslovov.

Napredna Švedlja.

Minuli petek je kralj Oskar otvoril švedski parlament z običajnim prestolnim govorom, v katerem je pa napovedal tri v socialnem oziru posebno pomenljive vladne načrte. Prestolni govor namreč napoveduje razširjenje volivne pravice za drugo zbornico po vzgledu splošne volivne pravice, dalje uvedbo progresivne dohodarine, s čimur se ne uvede nikak nov davek in tudi obstoječi davki se ne povišajo. Konečno napoveduje načrt zakona ustanovitve splošne državne zavarovalnice za vse panoge. — V napredni Avstriji za kaj takega seveda nimajo smisla.

Morda bodo posnemali vendarle vzgled »nemomikanih« narodov.

Književnost in umetnost.

Devica Orleanska.

Romantična tragedija. Spisal Fridr. pl. Schiller. Prev. Ebin Kristan. — V soboto se je prijavila prvokrat na deskah slovenske Talije velika romantična junakinja Devica Orleanska. Kaj pomagajo Händelu, Haydnu, Mendelssohnu, Dvořaku in Wagnerju vsi oratoriji, sonate in največji muzikalni umotvori, ako bi ne imeli sto in sto grl, sto in sto umetelnih rok, ki dajo njihovim idejam življenje, ki jih kot umetniki posebej in sprevedajo kot žive v sijajne dvorane. Richard Wagner je že pred leti zapisal stavek: »Umetnina eksistira samo po tem, da se resnično prijavi; in ta moment je za dramo to, da se fiktivno igra.« V soboto smo imeli ta srečni uidek, da se je dvignila iza strani knjige velika junakinja devica Orleanska pred našim očesom v vsej svoji krasoti, z vsem deviškim nimbom in jeklenosrdno junško dušo. Bil je en večer, ki nas je povel za stoletja nazaj, v dobo junakov, nazaj med krepke viteze in nas otel saj za nekaj časa moderno mehke, nervozne, blebetave in sanjave atmosfere. Klasicizem je in ostane klasicizem. V moderni umetnosti vse vre, kipi, nekaj se započenja, menjava in spreminja po bliskovito — prav kakor življenje nove dobe. Nekaj bo — morda nekaj velkanskega iz te zavrelce — a kaj, ne da se še dognati. — Torej Devica Orleanska! Schiller je veledramatično snov porabil mojsterski za tragedijo z velikim aparatom, za tragedijo, ki zahteva umetnikov, da more vspeči.

Od letošnjega dramskega osobja je bilo pričakovati mnogo — a lahko rečemo, da so nas iznenadili pri prvi uprizoritvi! Treba je pomisliti, kako težavna je režisija, kako težke so vloge v dolgih umerjenih govorih, za katere je treba uma in srca, da se pro izvedejo dobro. Dasi so se zapazile vrzeli v gladkosti raznih velikih scen, konstatujemo lahko vestjo, da so glavne vloge bile izvršene spretno. Umetnico Rückovo bi sodili po drugih ulogah za ljubko naviko. A smelo trdimo, da je v sobotni ulogi prodrla s svojim celim talentom, in da je prav v soboto dokazala sijajno, da ni prav nič več diletantskega v njej, ampak da zori v polno umetnico. Dosegla je zlasti v prologu, v deklamaciji četrtega dejanja in kot jetnica koncem petega čina najlepši vspeh, da jo je občinstvo po pravici brez konca zvalo na pozornico. Čestitamo! Bila je pa tudi v masli tako izborna, da se ne more lepše zlitii junastvo in nežnost na isto osebo. — Izborna je bila takisto g. Danilova kot kraljica Isabeau, dasi ni bila uloga dolga, a bi bilo težko soditi, katera bi dobila v zadnjem aktu prvenstvo — Jovana ali kraljica. — Kralja je igral g. Deyl temeljito premišljeno, umetniško, kateremu je izvrstno drugoval g. Dobrovolny kot grof Dunois. Odlikoval se je tudi g. Boleška v obih ulogah. Če omenimo še g. Danila in Verovška ter ljubeznivo in sijajno Nežo Sorl — Lounsko, ki so vsi igrali z ognjem in prevdarmom, tedaj so izražene vrline vseh glavnih umetnikov. A ko se za drugo uprizoritev ugledajo nekatere manjše vloge in kretnje nekaterih nemih oseb in morda dobi še nekaj »naroda«, bo igra gotovo čast umetnikom, režiserju in Ljubljani. — Prevod Kristanov je prav dober; vezi gladke, besede izbrane, dikcija povsodi vzvišena, da je ton izvrstno razen popolnoma zadet. — Gledališče je bilo razen nekaj parternih sedežev natlačeno. Občinstvu pa rečemo samo to: Pri repizi: »V gledališče«! F. S. F.

Dopisi.

Iz Ajdovca, 15. jan. Pri nas je pokopališče za celo župnijo pri podružnici na Selih, ki je eno uro oddaljena od župne cerkve, menda edini slučaj v celi škofiji, da ne bi imela župna cerkev svojega pokopališča.

Pred dvema letoma se je jelo na to delati, da dobi župna cerkev svoje pokopališče, katero naj bi služilo polovico vsem, pripadajočim župniji Ajdovec, za pokopavanje mrlčev. Bila je v ta namen občinska seja, pri kateri je bila večina odbornikov za to, da se napravi pokopališče pri župni cerkvi, a dobrohotni oče župan se je odločil, da to zapreči. Sklical je vse posestnike, češ tako dobim večino brez odbornikov. Jeli bilo več posestnikov za novo pokopališče v Ajdovcu ali zato, da se staro na Selih razširi, ni sporočil oče župan še v nobeni seji, pač pa je gotovo, da se je tudi tam postopalo strankarsko; kajti 1. bili so zraven trije možje samo za Selesko pokopališče, od druge strani ni bilo nobenega. 2. Glasovati ni dal oče župan župniku, dasi je isti oskrbnik cerkvenega posestva v Ajdovcu in na Selih. 3. Prigovarjalo se je kar naravnost za Sela, da celo z grdo je odgnal oče župan nekega posestnika, ko se je izjavil, da bi imel rajše pokopališče v Ajdovcu, češ: ven, pa plačaj prej svoje dolge! — Ni li bilo vse res tako?!

Ne omenjam drugih zaprek, ki so se stavile zoper to, da se napravi pokopališče pri župni cerkvi, dosti je, ako se omeni, da k ogledu za prostor ni bil pozvan nihče izmed odbornikov, ki so glasovali za Ajdovec, nasprotnih pa je bilo dosti, edini župnik je bil navzoč, ki je slučajno zvedel prejšnji dan o nameravanem ogledu, a ostal je v manjšini in propadel je predlog za katterega je večina občanov ajdovških.

Kot slepilo se je omenjalo tudi, da ne bo razširjenje pokopališča na Selah občine stalo niti kraicarja ne, nasproti pa se je omenjalo za Ajdovec ogromna svota. Navzoči župnik je omenjal takoj, da je »Šenke« umrl in »Nedaj« ga je pa pokopal. — In res, zidarji so zahtevali plačo in tudi svet ni bil ves zastoj, — apno cerkveno bo treba tudi plačati.

Razvidi se iz tega, da se je razširilo pokopališče na Selih po želji očeta župana Jerneja Gnidovca, a da bi isti pokazal svojo moč, zadrževal je delo do zadnjega časa, ko se ni dalo več odlašati, in sedaj o zimskem in blatem času so trpeli živina in ljudje še enkrat toliko, kakor bi bili trpeli takrat, ko so občani sami želeli in bili pripravljeni delati — drugo polovico avgusta —, a je rekel oče župan, da se za to nič ne mudi.

Sedaj je dovršeno, ljudje so veliko trpeli, mnogi bili tudi nejevoljni, pa sedaj je prestan ves trud, — povrni dobri Bug vsem!

Izpred sodišča.

V zapor se mu ne ljubi iti. Ign. Kette, ki se predstavi sodišču: »šlosar z Vrhnik«, je bil prijet radi tatvine in vlačugarstva. To se mu je tako za malo zdelo, da je stražo razžalil in — ušel, vendar ga je roka pravice skoro dobila. V soboto je pred deželnim sodiščem Ign. Kette izjavil: »Meni se na noben način ne ljubi v ječo, zato sem pa tudi ušel.« Sodišče ga ni vprašalo, ali se mu ljubi ali ne, ter ga je obsodilo v 12 mesecev težke ječe, vsak mesec pa bo imel en post, da se mu zapor bolj priljubi.

Amerikanec. Namesto v Ameriko na Žabjak pripeljala je pot Andreja Novaka iz Gorenje vasi, ko se je hotel podati na pot v obljubljeno deželo, ne da bi zadostil vojaški dolžnosti. »I, vsaj bi prišel nazaj«, pove Novak v svoje opravičenje. Kljub obtoženčevemu »zagotovilu« ga je deželno sodišče obsodilo na 14dnevni zapor in na 10 kron globe.

Vidi jo, gospod, ntkar me naj ne matrajo«. Je izjavila pred deželnim sodiščem mlačna dveh otrok, Marija Penko iz Hrastja, obtožena, da je 3letnega otroka tako udarila, da mu je zlomila ključnico. »Pov je, pov, pa se je polomila«, bila je njena sodba. Sodišče jo je obsodilo na 3 mesece težke ječe in vsake tri tedne na post, sodišče se bo pa še bavilo z otrokom. Obtoženka je uročila priziv.

Jablana pred sodiščem. V soboto je stal pred dež. sodiščem Valentin Babnik s Preske, obtožen, da je posestniku Andreju Zweinerju posekal 12 jablan. Val. Babnik je bil oproščen, češ, da se ne da dokazati, da je on posekal jablane. Drž. pravdnik je naznanil priziv.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 20. januarja.

Osebnost. Ravnatelj tobačne tovarne v Budišovu, gosp. Vojteh Strnad, svojedobno pristav tukajšnje tobačne tovarne, je imenovan nadzornikom tobačne tovarne v Sedlecu. — Absolvirani tehnik g. Karol Pick je vsprejet v drž. stavb. službo na Kranjskem.

Umrl je sinoči ob 11. uri od kapi začet župnik v Starem trgu pri Ložu, preč. g. Anton Ponikvar v starosti 64 let. Pokojnik je bil rojen 31. maja 1837 v Št. Vidu pri Cirknici, v mašnika je bil posvečen 3. avg. 1862. Pogreb bo v sredo ob 9. uri. Svetila pokojniku večna luč!

Novi list liberalnim učiteljem. Tržiški »Novi list« piše: »Učit. Tovariš« se je s tem, da je objavljaj iz Istre dopise znanega narodnega izdajice, Krstičevega prištaša, pregrešil tako hudo proti slovenskemu narodu, da bi ga noben pošten Slovenec ne smel nikdar več niti pogledati.

Češki filharmoniki se pripeljejo iz Zagreba v Ljubljano danes ob 1/6. uri zvečer. Koncert v »Narodnem domu« bo ob 1/8. uri zvečer.

Učiteljska imenovanja na Štajerskem. Provizorične učiteljice so imenovane absolvirane učiteljske kandidatkinje gospodičine: Ana Bitenc za Dobje, Jožefina Bezlaj in Ivana Zupančič za Št. Vid pri Planini, Jožefa Derstvenšek za Sv. An-

ton in Terezija Pošar za Dobovo; za učiteljske suplentke so imenovane gospodičine: Ana Enoch za Zabukovje, Ljudmila Umberger za Kapeloh, Olga Mazi za Brežice, Roza Lapajne za Videm, Pavla Miklavc za Kozje. Gospod Ivan Pavlovčič, doslej učitelj na Kranjskem, pride na Videm, gđ. Vincencija Novak, doslej pri Sv. Antonu, pride v Globoko, in gosp. Andrej Eppich za učitelja na nemško šolo v Sevnici. — Za učiteljskega suplenta pride gospod Viktor Jamšek v Sevnico, gospod Alojzij Eppich v Brežice. Gojenec 4. letnika na učiteljski pripravniški gošpod Jožef Polanec je imenovan pomožnim učiteljem v Dobovi, definitivni učitelj g. Jožef Cugmus pri Sv. Hemi je predstavljen v Orešju, gđ. Ida Stedry je postala definitivna učiteljica v Koprivnici, gđ. Marija Vaupotič v Ulimju in gđ. Hermina Lunder pri Kapelah. Definitivni učitelj gospod Oskar Žolnir v Makolah je postal definitivni učitelj v Kozjem, definitivnemu učitelju g. Engelbertu Hinterholzerju pa se je poverilo provizorično vodstvo ljudske šole z nemškim učnim jezikom v Brežicah, in definitivnemu učitelju g. Ignaciju Supanu pa vodstvo v Dobovi. Stalno v pokojen je: šolski vodja v Orešju gospod Franc Zagoričnik, začasno v pokojen je def. učiteljica gđ. Marija Pirc v Dobovi.

Shod železničnih uradnikov vršil se je včeraj pri Lorberju v navzočnosti nad 60 članov z raznih postaj Kranjske in Sp. Štajerske, več odposlancev z Dunaja in iz Gorice. Zborovanje otvoril in vodil je podpredsednik tuk. skupine g. Viktor Hrašovec. Naznanil je pričetkom zborovanja, da se je dosedanjí predsednik g. Ivan Svetek, preobložen z uradnimi posli, odpovedal predsedništvu. Zborovalci vzamo obžalovanjem to v znanje in izreka se g. Svetku zahvala na njega dosedanjem uspešnem vodstvu. Poročilom gg. Ohm-Januschowskega in Jegliča o sedanjem razporu v društvenem vodstvu na Dunaju sledila je dolgotrajna debata, v kojoj so posegli raznovrstni navzoči; dovedla je do enoglasnega, tudi od navzočih odposlancev društvenega vodstva odobrenega sklepa, s kojim se društveni predsednik g. Schlüsselberger pozivlja nemudoma svoj mandat odložiti, in nadomestiti je dosedanjí nekaj klečeplazni, vodstveni zistem z odločnejšim nastopom. Tuk. skupina omogočila je s tem, da se napravi v društvu zopet ravnotežje, kar brezdvomno pozdravlja celo avstr. železnično uradništvo. Na mesto g. Iv. Svetka je voljen predsednikom soglasno g. V. Hrašovec. Volitev novega odbora odloži se na poznejši čas in pooblasti se dosedanjí odbor, da vodi do istega časa skupino. Odposlancema k prih. glavnemu društvenemu shodu na Dunaj voljena sta Ohm-Januschowsky za državno in Pregelj za južno železnico. Predlog predsednika, da se izreče g. državnemu poslancu Povše-tu za njega stvarno in pravično poročanje v budgetnem odseku o zahtevah državno-železničnih uradnikov z ahvala, sprejme se soglasno in izvolita se odposlanca, koja imata ta sklep za železnično stanovska uprašanja zaslužnemu gospodu državnemu poslancu tem preje sporočiti. Zborovanje se je zaključilo ob 11. uri zvečer.

Dekanat kastavski bo imel odslej svoj sedež v Voloskem in je imenovan dekanom monsignor Zamlić. Istodobno je imenovan konzistorijalni svetnikom.

O razvoju slovenske glasbe pri naša današnji tukajšnji uradni list v podlistku daljšo razpravo.

Farna knjižnica se je ustanovila v nedeljo 19. t. m. v Kranju. V odbor so izvoljeni sledeči gg.: Predsednik dekan A. Koblar, namestnik K. Windišer; odborniki: kapelan J. Potokar ter posestnika J. Pilar in J. Nadižar. Takoj se je vpisalo lepo število mož in mladeničev.

Ponesrečil se je minoli četrtek rudniški inženier g. Ferd. Schüller. Padel je z neke lestve in si zlomil roko in nogo.

Znižanje voznih cen na železnicah za učitelje. — Ministerstvo za železnice je odredilo, da se znižajo učiteljem vožne cene na železnicah, ako potujejo v poučne svrhe, istotako se znižajo vožne cene na železnicah za 50% dijakom, ki po-

tujejo v jednake svrhe z učitelji n. pr. na poučne izlete itd. Ministerstvo bo nadalje skrbelo, da dobe učitelji in dijaki slične ugodnosti tudi pri privatnih železnicah.

Slovensko gledališče jutri, v torek in petek se poje Verdijeva opera „Rigoletto“. V naslovni veliki ulogi nastopi novi angaževani baritonist g. Urich. Ulogo Gilde poje gđ. Sevdikova. V nedeljo zvečer se bo igrala drugič Schillerjeva romantična žaloigra „Devica Orleanska“. Popoldne je ljudska predstava ob znižanih cenah: „Hanica“, in „Črevljar Fips“.

Srečolov z 2000 srečkami je dovolilo ministerstvo gasilnemu društvu v Poljanah nad Skofjoloko, s 500 srečkami pa splošnemu bolniškemu in podpornemu društvu v Trzinu.

Ogenj, dne 15. t. m. zvečer je pogorel kozolec s krmo in raznim orodjem posestniku Fr. Miheliču v Potovem vrhu pri Novem mestu. Provročena škoda znaša 2800 K, zavarovan je bil pogorelec za 600 K.

P. Angelika Hribarja „Mladinski glasil“. I. „Mladinske pesmi Jos. Stritarja“ (cena 24 h) in II. „Pesmi svetne in cerkvene“ (cena 40 h), je potrdilo c. kr. učno ministerstvo za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom z ministerijalnim odlokom z dne 2. januarja 1902, št. 32.790 ex 1901. Te pesmi so ponatisnjene iz „Angeljčka“. Priporočamo jih vsem gg. učiteljem in mladimoljubom!

Kumljanske cvetice cveto v našem uredništvu: teloh kratkočasi marjetice s trobenticami. — Na Kumu bilo je 5. januarja sedem ljubljanskih turistov ob krasnem vremenu. Dne 10. t. m. bilo je na Kumu jako gorko in brez sapa in tako krasen razgled, kakoršnega po leti še nisem naletel. Na severni strani pri vrhu je nekoliko snega.

Grozovit vihar. — Žrtve žganja. Marija-Lankovic na Štajerskem: Dne 16. t. m. je divjal tu grozovit vihar, kakoršnega pomnijo komaj najstarejši ljudje. Po hostah je podiral, lomil in česal največje hoje in smreke, raz poslopj pa je trgal strehe in brezobzirno razmetaval opeko daleč naokrog. Da ni prizanašal šipam v oknih, je jasno. Toda to še ni bilo najhuje. V bližini trga je premogovnik. Okoli njega je več gričev nanešenega slabega premoga, ki gori noč in dan. Raz teh je dvigal luti vihar goreče kosce premoga ter jih raznašal po zraku. V velikanskih curkih usipavale so se iskre na trg. Ker je bila noč temna, je bil to skrajno strahovit prizor. Vse se je z največjim strahom oziralo na strehe, boječ se, da se zdaj zdaj kje pokaže ogenj. Bojazen je bila upravičena tembolj, ker je vihar že mnogo streh raztrgal. Vsled tega je bilo gasilno društvo vso noč na nogah. Hvala Bogu, užgalo se ni nikjer v trgu. Predpoldnem družega dne je vihar še le utihnil. — Pred nekaj tedni se je pripetil tu žalosten slučaj. Šla sta domov iz šole dva učenca prvega razreda, Hatzel in Ivanec. „Ako me spremlja“, pravi Ivanec, „pa ti dam ruma piti“. Hatzel uboga. Ivanec, možbeseda, dá součencu steklenico, č.š., naj pije, kolikor hoče. Ta pa, ne bodi len, vleče, vleče, in — človek ne bi verjel, — izpije četrto litra ruma. Komaj steklenico izprazni, zgrudi se nezavesten na tla. Prinesli so ga na dom, kjer je čez dva dni v strašnih mukah umrl. — Oče nesrečnega dečka je bil strasten ljubitelj žganja. Pravi pa, da je žalostna smrt ljubljenga sina očeta korenito izpreobrnila. Tudi — dasi žalostno — sredstvo proti alkoholizmu!

Zmrznil je v Siški neki Sevdšek. Žganja napit je obležal po noči pred nekim hlevom.

Vlaka trčila. Včeraj zjutraj sta v Borovnici trčila poštni in tovorni vlak. Železniška stroja in štirje vozovi so poškodovani.

Razširjene šole. Ljudska šola v Kozjem se je razširila v trirazrednico, v Sevnici v petrazrednico, v Dobovi v šestrazrednico, v Globokem v trirazrednico in na Vidmu v štirirazrednico.

Ljubljanske novice. Nevarno obolel je gospod Dragotin Jesenko, uradnik banke „Slavije“ in „pesnik“. — V Ameriko pojde jutri mnogo oseb z ljubljanskega barja. — Na starem strelišču bodo imeli 4. februarja podčastniki domobranskega polka ples. To je prvi

ples, odkar je ves ta polk v Ljubljani. — Boj v gostilni. Tesar Franc Lovrin, stanujoč na Karlovski cesti št. 20, in Jožef Dežman, sodar, stanujoč na Emonski cesti št. 10, sta se včeraj v neki gostilni na Dolenski cesti sprla. Lovrin je udaril Dežmana z literko steklenico po glavi, Dežman je pa vrgel na Lovrinovo glavo vrček. Oba pretepača sta ranjena. — V „Rudečih vojašnici“ zdaj ni več vojakov, zato so pa tam včeraj naredili, kakor še marsikje v Ljubljani, sicer ne „Versöhnungsball“, ampak tudi nekaj bal. Bil je navzoč policaj, in oko postave je vplivalo tako, da je bilo vse še precej mirno. Ko je pa policaj odšel, sta si segla v lase Tekavec in Vidmar. Pa prehitro sta se začela. Policaj se je vrnil in ju aretiral. — Zgubil je nek deček naramnik pri haveloku na poti od državnega kolodvora do justične palače. Kdor izgubljen dobi, naj odda policiji.

Iz goriškega deželnega zbora. H klubu Gregorčičevemu so v goriškem deželnem zboru pristopili vsi trije slovenski veleposestniki poslanci. „Soča“ je besna jeze.

Urednik praške „Politike“ g. Adolf Srb, je slavil 12. t. m. 30letnico svojega časnikarskega delovanja.

Nova akcijska družba. Berolinska akcijska družba Siemens & Halske je ustanovila na Dunaju „splošno avstrijsko družbo za gradnjo malih železnic“.

Ponesrečena slavnostna predstava. O navzočnosti nemškega princa Alberta v Trstu se poroča: Vodstvo gledališča „Verdi“ in mestni magistrat sta priredila v rečenem gledališču galo-predstavo (kar pa ni v navadi niti tedaj, kadar se muče v Trstu členu naše cesarske hiše) nemškemu princu Albertu na čast. A ta gala-predstava je bila tako žalostna, da bolj ni mogla biti. Občinstvo je briljiralo s svojo odsotnostjo. V parteru je bilo par gospodov, a še ti so bili oblečeni v zimске suknje; lože pa so bile skoraj vse prazne. Vrh vsega se je še opera „Lohengrin“ predstavljala tako mizerno, da je moralo poslušalce kar po trebuhu ščipati. No, visoki gost je moral delati čuden obraz, vidé, da so ga vabili na tako „gala“-predstavo! Občinstvo ni več tako na uslugo slavni camorri!

Nečak ubil svojega strica. V Cerovljah na Krasu se je dogodil pretekli teden strašen zločin. Ubil je namreč nečak svojega strica posestnika Pacelina. Nečak, doma iz Rubij pri Sovodnjah, je bil pri svojem stricu v Cerovljah že pol leta. Stric je imel hčer in tako so sklenili, da jo vzame v zakon nečak. Pretekli teden sta šla skupaj na njivo kopat in sta se nekaj zbesedila tako, da je rekel stric, da po svoji smrti mu ne zapusti nič. To je nečaka tako razgrela, da je pograbil pikon in z njim ubil strica. Potem ko je storil ta zločin, je vrgel še nekaj zemlje nanj tako, da ga ni bilo prav dobro videti. A stvar je prišla na dan in ta teden so orožniki zločinca aretirali in ga odvedli v zapor, kjer ga čaka zaslužena kazen.

Gorkov, sotrudnik ruskega lista „Svět“, je potoval po Dalmaciji in slovenskih pokrajinah. Pred kratkim je objavil nekatere notice o svojem potovanju v „Svět“. Posebno so mu všeč slovenske gore na meji Kranjskega in Koroškega. Med drugim poudarja, da bi Rusija v slučaju, ako bi Avstrija zapadla, nikakor ne mogla pripustiti, da bi prišla slovenska zemlja pod Italijo ali pa pod Nemčijo, pač bi delala na to, da bi se iz slovenskih in hrvaških pokrajin osnovala samostojna jugoslovanska država.

Na smrt obsojeni zadel glavni dobitok. Iz Olomuca se poroča, da je radi umora obsojeni župan Helfert, ki je pa bil od cesarja pomiloščen na dosmrtno ječo, zadel sedaj na neko srečko glavni dobitok v znesku 50.000 kron.

Častni grob za Kettelerja. Nemški cesar je dočel, da se napravi nemškemu poslaniku Kettelerju, ki je bil v Pekinu umorjen, v grajskem vrtu v Münstru častni grob.

Strašna nesreča. V predilnici Maresa na Španskem je počil kotel. Poslopje se je zrušilo. Mnogo oseb, mej njimi ravnatelj predilnice, je mrtvih.

Velikanski potres. V Meksiki so imeli predvčeranjim velikanski potres. Potres je trajal 55 sekund. V Chilpancingo je pod razvalinami našlo smrt 600 oseb.

Stavke železničarjev se boji vlada na Laškem. Minister za javna dela je vprašal železniško upravo, koliko za železniško službo izvežbahnih vojakov bi potrebovala, da ohranijo v delu ves promet. Ako bi se med železničarji res pričela nameravana stavka, bi stakvalo 100.000 železničarjev. Za železniško službo izvežbahnih vojakov ima vlada pripravljenih 40.000. V slučaju, da bi vlada ugodila zahtevam železničarjev, bi plača železničarjev na leto znašala 16 milijonov lir več.

Pariz in polži. Tekom zime l. 1900 do l. 1901 so snedli Parižani 800.000 kil polžev. Mnogo je ljudi, ki se pečajo samo s prodajo in „prirejo“ polžev in imajo za polže najete posebne vrte, kjer jih rede.

Velikanski ameriški trust ruskega tobaka. V ameriških združenih državah snujejo velikanski trust, ki ima namen, vzeti v zakup vse glavne tovarne tobaka v Rusiji. Male tovarne bi trust skoro potem onemogočil. Sedanjí izvoz ruskih cigaret znaša 120 milijonov komadov, a trust obljublja, da ga poviša na milijardo.

Tavčar predava — damam.

Včeraj je „Splošno žensko društvo“ priredilo javno predavanje. Predaval in predsedoval (!) je dr. Tavčar. Dam je bilo pri predavanju kakih 45. Pri predavanju je po večini prevagovalo dijaštvo, kateremu so posebno ugajali oni Tavčarjevi dovtipi, ki se navadno ne pravijo v damski družbi in katere tudi mi izpuščamo. Dr. Tavčar je svoje predavanje naslovil „Ženska in javnost“. Predavanje je kazalo duševnost prvaka napredne stranke, in zato bomo podali nekaj točk iz dr. Tavčarjevega predavanja, v naprej že izrekajoč damam iskreno svoje sožalje, da so poslušale tako predavanje.

Najprej se je dr. Tavčar pritožil, da mu je vlada prvotno prepovedala predavanje „Ženska in politika“, češ, da tudi v nepolitičnem društvu splošna omika zahteva, informirati se o splošnih političnih pojavih. Dr. Tavčar je že naprej povedal, da ne „čuti“ v sebi nič več tiste temeljitosti, ki bi bila sposobna, pri javnem predavanju kaj zanimanja vzbuditi. Da je o svoji temeljitosti govoril resnico, pokazalo je nadaljnje njegovo predavanje. Povedal je, da se je najprej „brani“ prevzeti predavanje, a predsednica „Splošnega ženskega društva“ je tudi njegova žena, in tako je bil njegov upor brez vpliva. Predno je pričel deloma čitati svoje predavanje, izjavil je, da je bil nekdanj v resnici slovenski pisatelj, a poezija se je sedaj v njem izsušila, in izsušil se je tudi pisatelj.

Mnogo je olikanih mož, bral je dr. Tavčar, ki še vedno mislijo, da je Bog ustvaril Evo samo za to, da bi Adamu preveč dolčas ne bilo. Ta nazor, ki je v svetem pismu (!), je zastarel, morda ravno za to (!), ker izhaja iz sv. pisma (!). Inferiorni duhovi bi za blaznega proglasili človeka, ki bi učil novo vero, naj se da v mestnem zastopu ljubljanskem tudi ženskemu spolu nekaj zastopnic. („Klerikalci“ bi ne imeli nič proti temu. Sedaj Hribar dobiva v občinski svet može, ki temeljito molče. Takih mož bi za občinski svet tudi med liberalnimi damami ne dobili, in z molčanjem bi bilo potem v občinskem svetu kolikor toliko konec. Op. por.)

Dr. Tavčar je dejal, da je sedanja volivna pravica ženskih po problastilih pri občinskih volitvah nevredna ženskega spola in poniževalna. (Navzočni „klerikalci“ odobrujejo govornika.) Sedaj se zahteva reforma v občinskem svetu ljubljanskem, naj tudi žensko reformo svoje volivne pravice zahteva v spodobni obliki!

(Delavstvo se je že opetovano oglasilo za reformo volivnega reda, pa njegove prošnje so romale v koš. Le ven zdi rektno volivno pravico za ženske, pa tudi z volivno pravico delavcem! Opomba poročevalca.)

Dr. Tavčar je nadaljeval: Naj se tudi piše, da je krščanstvo dvignilo žensko iz sužnosti, po kateri jo je baje (!) paganstvo vlačilo, pri nas še velja nazor, da je ženska stvar nižje vrste. Svobodno telo ima sicer, s svojo dušo pa tiči v haremu (!). Da ima ženska slabše možgane, je prazna beseda, to dokazuje zakon, v katerem je ženska čisto bolj prebrisana, nego moški. Žensko gibanje naj je tudi semtertje pretrirano, saj vsako gibanje nosi seboj plažo, v jedru je zdravo, ker hoče žensko postaviti na kulturno višino, in zato moramo to gibanje pozdravljati tudi na slovenski zemlji. To gibanje bo pokazalo, v koliko bo stališče ženske napram javnosti drugače, nego je bilo dosedaj.

Mi kot narod ne bomo obstali, a ko bomo neoliki („Rodoljub“!), nevedni. Nevednost je narodova gotova smrt. Sedaj se vladi na Slovenskem na dan tako imenovano narodno-gospodarsko gibanje. Skleda in judeževa mošnja so postali ideali in se vlačijo po domovini. Gospodarstvo našega naroda je razven delavstva kolikor toliko dobro, in boljši gospo-

Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.“